

4

MEDIE- & YRKESETIK

Den stora frihet som press, radio och tv har genom tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen är till för att på ett bra sätt kunna tjäna som förmedlare av nyheter och kunna granska myndigheter och andra i samhället. Dessa friheter bygger på att man tar ett stort, eget ansvar för sitt arbete, inte minst för att skydda enskilda personer från de problem som kan uppstå i samband med publicering. Våra medier arbetar därför enligt en viss medieetik. ➔

➔ De medieetiska reglerna är inte en lagstiftning i sig, utan ett sätt att arbeta som press, radio och tv lovar att följa. Om du som enskild person tycker att du blivit dåligt behandlad eller kränkt i exempelvis en tidningsartikel på ett sätt som strider mot de medieetiska reglerna, så kan du göra en anmälan om det till [☛ Medieombudsmannen](#), MO. När MO undersöker ett ärende låter de tidningen uttala sig, och frågar sedan om anmälaren vill kommentera det tidningen sagt. Om MO efter det tycker att tidningen har gjort fel, så skickar de ärendet vidare till Mediernas Etiknämnd, MEN, som är de som fattar beslutet. Tycker även MEN att tidningen har gjort fel, så måste tidningen publicera det beslutet och betala en avgift till det medieetiska systemet. Man kan se det som att tidningen måste tala om att de har gjort fel, och be om ursäkt för det.

De medieetiska reglerna talar om hur exempelvis tidningarna bör arbeta, som:

- **Ge korrekta nyheter**, som att vara kritisk mot sina källor och kontrollera alla uppgifter noggrant. Som läsare måste man också kunna skilja på vad som är fakta eller åsikter. Det man skriver i exempelvis rubriken eller på löpsedeln ska också stämma överens med texten i artikeln. Bilder och illustrationer ska också vara korrekta och stämma med texten.
- **Var generös med bemötanden**, vilket betyder att felaktiga uppgifter ska rättas till. Om någon som berörs av en text inte håller med, så ska denne få möjlighet att säga det. Blir man fälld hos Mediernas Etiknämnd så ska det publiceras så fort som möjligt.
- **Respektera den personliga integriteten**. En tidning ska inte skriva något om en enskild person om det inte finns ett uppenbart allmänintresse. Det innebär bland annat att man alltid ska visa stor hänsyn till brotts- och olycksoffer, exempelvis vad det gäller publicering av namn och bild. Om det inte har betydelse för sammanhanget ska inte personers etnicitet, kön, nationalitet, religiösa åskådning eller sexuella läggning skrivas ut i artikeln.
- **Var varsam med bilder**. De får inte ändras, monteras eller ges en bildtext som lurar läsaren.
- **Hör båda sidor**. Om någon kritiserar i en text ska denne få svara på kritiken. När det gäller brottsmisstänkta så ska de betraktas som oskyldiga tills en fällande dom finns.

- **Var försiktig med namn**, det bör bara publiceras om ett uppenbart allmänintresse finns och konsekvenserna av en sådan publicering ska noga övervägas. Även om man inte skriver ut namnet så måste man vara försiktig så att inte uppgifter som yrke, ålder, kön eller annat avslöjar vem det är.

Förutom medieetiken, **Publicitetsreglerna**, som är till för att skydda enskilda personer mot kränkningar i medierna, finns det riktlinjer för hur journalister bör arbeta, **den journalistiska yrkesetiken** som sammanfattas i **Yrkesreglerna**. Prövningen av journalisternas arbetsmetoder görs inte av MO/MEN utan av [☛ Journalistförbundets yrkesetiska nämnd](#).

Den journalistiska yrkesetiken handlar om hur en journalist uppträder och vad hon eller han gör för att skaffa sig underlag för sina artiklar. Ibland kan också de medieetiska reglerna och journalistens yrkesetik gå in i varandra. Ett exempel kan vara om någon blivit intervjuad och fått löfte om att se hur tidningen citerar denne, men ändå inte fått se citatet före publicering.

För att nyheterna ska vara trovärdiga krävs att vi känner att vi kan lita på journalisterna, och de måste ha hög integritet. I och med att det är de som ska granska samhället, så måste de själva också tåla att bli granskade. Vi förväntar oss också att journalisten visar hänsyn i sitt arbete, och att man försöker rapportera så korrekt och riktigt som möjligt. För att vi ska kunna lita på medierna och journalisterna, ska de därför arbeta efter yrkesreglerna.

Journalistens **integritet** handlar också om att journalisten ska arbeta självständigt och utan att låta sig påverkas av andra genom att ta emot presenter, gratisresor eller uppdrag som kan göra att man misstänker journalisten för att vara beroende av någon utanför redaktionen. Journalisten ska heller inte utnyttja sin yrkesroll för att skaffa sig själv fördelar eller förmåner.

ANSKAFFNING AV MATERIAL är regler som säger att journalisten ska visa hänsyn mot exempelvis den som intervjuas, särskilt om detta är någon som är ovan vid situationen. Man ska alltid tala om ifall det man pratar om kan komma att publiceras. Hänsyn ska också visas vid fotografering, särskilt i samband med olyckor och brott. Bara i undantagsfall, och om det inte finns några andra möjligheter, kan man använda dold kamera eller inspelning. ■

☛ De medie- och yrkesetiska reglerna finns i helhet hos [Medieombudsmannen](#) respektive hos [Journalistförbundet](#).